

Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2003-04

Assemblea General Extraordinària

Dimarts 17 de juny de 2003 se celebrà una Assemblea General Extraordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia, amb motiu de la modificació parcial de l'article 7è dels Estatuts de la Societat, que proposava limitar a dues reeleccions consecutives el mandat dels càrrecs de la Junta de Govern, amb la intenció d'establir un sistema que garantis alhora la continuïtat dels equips de treball i la necessària renovació de la Junta de Govern. La proposta fou aprovada per l'Assemblea per unanimitat i el darrer punt i seguit del primer paràgraf de l'article 7è quedà redactat així: *Els càrrecs de la Junta de Govern seran triennals, seran elegits per terceres parts en l'Assemblea General del mes de juny i podran ser reelegits* **dues vegades consecutives**. (Sent el text en cursiva l'antic redactat i les paraules en negreta, l'afegit aprovat.)

Assemblea General Ordinària

Dimarts 17 de juny de 2003, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2002-03. En començar, la presidenta, sra. Maria Dolors Garcia Ramon tingué un emotiu record pel professor Joan Vilagrà, destacat membre de la SCG, recentment traspasat. La presidenta

posà de relleu la vàlua de Joan Vilagrassa, un professor molt actiu a la Universitat de Lleida i partícp de diversos projectes en aquesta ciutat. Tot seguit, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2002-03, l'estat de comptes de l'any 2002 i el pressupost del 2003. Seguidament, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de Govern restà constituïda així:

presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon
vicepresident: Francesc Nadal i Piqué
tresorera: Montserrat Cuxart i Tremps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antonio Luna Garcia
vocal segon: Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero
vocal quart: Vicenç Biete Farré
vocal cinquè: Joan Tort i Donada
vocal sisè: Enric Mendizàbal i Riera
delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

A continuació, la presidenta donà les gràcies a l'Assemblea per la confiança rebuda arran la seva reelecció en el càrrec i agrai la tasca desenvolupada pel vocal cessant, Pau Alegre, durant els tres mandats com a membre de la Junta de Govern, i especialment la posada en funcionament del *web* de la SCG, l'*Obrador Obert*. A petició de la presidenta, l'Assemblea refermà per unanimitat la constitució de la *Comissió de l'Obrador Obert*, que estarà formada per Pau Alegre, Montserrat Cuxart, Antoni Luna i Enric Bertran, que la presidirà.

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2002-03.

Activitats científiques

1. Conferències

El curs 2003-04 començà oficialment el 26 de setembre de 2003, data en què la professora **Doreen Massey**, catedràtica de Geografia a l'Open University (Regne Unit), pronuncià una lliçó científica titulada *Lugar, identidad y geografías de responsabilidad en un mundo en proceso de globalización*. Aquest acte acadèmic fou el darrer del *XVIII Congreso de Geógrafos Españoles*, que fou clausurat oficialment pel president de l'IEC, sr. Josep Laporte, el rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, sr. Lluís Ferrer, un representant del con-

seller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya i el sr. Ricardo Méndez, president de l'Asociación de Geógrafos Españoles.

El 12 de novembre de 2003 el sr. **Daniel W. Gade**, professor emèrit del Departament de Geografia de la Universitat de Vermont, parlà sobre *Geografía històrica de la vitivinicultura andina*.

El 10 de desembre de 2003 el sr. **Jaume Font i Garolera**, professor del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona, dissertà sobre *El col·lapse infraestructural de Catalunya: causes i conseqüències*.

El 14 de gener de 2004 el sr. **Rafael Giménez i Capdevila**, director de programes de l'Institut d'Estudis Territorials parlà sobre *Els Pirineus: geografia de la circulació i política de transports*.

El 26 de febrer de 2004 la sra. **Ana Olivera**, professora de Geografia del Departament de Geografia de la Universidad Autónoma de Madrid, tractà el tema *Barreras urbanísticas y arquitectónicas: una perspectiva desde la geografía social urbana*.

El 24 de març de 2004 el sr. **Onofre Rullan**, professor de Geografia del Departament de Ciències de la Terra de la Universitat de les Illes Balears, pronuncià una conferència titulada *La construcció territorial de Mallorca*.

El 29 d'abril de 2004 el sr. **David Slater**, catedràtic de Geografia Social i Política de la Universitat de Loughborough, parlà d'*Euroamericanismo y cuestiones postcoloniales*.

La conferència prevista per al 13 de maig de 2004, a càrrec del sr. **Mike A. Crang**, professor de Geografia de la Universitat de Durham, i titulada *World wide cities: information, space and urban life*, va ser ajornada per raons familiars del ponent. En el seu lloc es va programar una conferència, per al 27 de maig, a càrrec del senyor **Matthew Tonts**, professor de geografia a l'School of Earth and Geographical Sciences, a The University of Western Australia, amb el títol *The changing geography of Australia*, que també s'hagué de suspendre a causa d'un fet luctuós que afectà la família del ponent i que l'obligà a tornar urgentment a Austràlia.

El 22 de juny de 2004 el sr. **Joan Mateu**, catedràtic de Geografia Física de la Universitat de València, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2003-04, titulada *Un segle de projectes de transvasament de l'Ebre al País Valencià*.

2. Cursos-seminaris

Els dies 16 i 23 d'octubre de 2003 se celebrà un curs-seminari, sota el títol *Mapes i teoria de la comunicació. Una visió crítica de la cartografia a l'era dels poders mediàtics*, a càrrec del professor **Josep M. Rabella i Vives**, de la Universitat de Barcelona.

Els dies 20, 22 i 27 de gener de 2004 se celebrà un curs-seminari, organit-

zat conjuntament amb el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, sota el títol *La renovació didàctica de la Geografia a l'ensenyament Secundari*, coordinat per la professora **Pilar Benejam** i **Arquimbau**. Les lliçons dels dies 20 i 22 foren a càrrec de la sra. **Pilar Benejam**, professora de Didàctica de les Ciències Socials a la Universitat Autònoma de Barcelona, mentre que la del dia 27 fou pronunciada la sra. **Roser Batllori**, professora de Didàctica de les Ciències Socials a la Universitat de Girona

3. Altres actes

El 18 de febrer de 2004 se celebrà la presentació del llibre *Atlas de la industrialización de España (1750-2000)*, a càrrec del director i subdirector de l'obra, el catedràtic emèrit d'Història Econòmica de la Universitat de Barcelona **Jordi Nadal** i el professor **Josep M. Benaül**, respectivament. En l'acte, intervingueren, de part de la Societat, els srs. **Luis Urteaga**, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona, i **Enric Mendizàbal**, professor de Geografia Humana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Els mesos de febrer i març de 2004, se celebraren unes jornades sobre *El foc i el medi*, organitzades conjuntament per la secretaria científica de l'IEC i diverses societats filials. L'acte corresponent a la SCG se celebrà l'1 de març i comptà amb la intervenció del sr. **Rufi Cerdan**, professor de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, que impartí una lliçó científica titulada *Endreçar el territori per combatre els incendis*. L'assistència en aquestes jornades tenia la dotació d'1,5 crèdits per als estudiants universitaris.

El 2 de març de 2004, se celebrà una taula rodona, sota el títol *La convergència europea dels estudis de geografia en el marc dels acords de Bolonya*, organitzada conjuntament amb el Col·legi de Geògrafs i l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya. Hi intervingueren el sr. **Antoni F. Tulla Pujol**, catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona, i les sres. **Arlinda García Coll** i **Gemma Cànoves Valiente**, professores, respectivament de les universitats de Barcelona i Autònoma. El col·loqui fou moderat pel sr. **Antoni Luna García**, professor de la Universitat Pompeu Fabra.

Tots els actes ressenyats fins ara se celebraren a la seu de l'Institut, al carrer del Carme de Barcelona. Les conferències i els cursos-seminari comptaren amb una subvenció de l'IEC.

4. Sortides d'estudi

El 25 d'octubre de 2003 es féu una sortida d'estudi a la *Selva Marítima*, en el marc del cicle *Les altres comarques*, coordinada i organitzada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Al matí, guiats pel sr. **Josep Sabanyà**, historiador, hom visità el castell d'Hostalric, des d'on es gaudí d'una

visió panoràmica de la contrada, situada a cavall de la Selva i el Vallès. Cap a migdia, acompanyats pel sr. **Antoni Reyes**, arxiver municipal de Blanes, així com pels geògrafs blanencs **Juli Valdunciel** i **Isidre Serra**, es realitzà un recorregut per la ciutat i es pujà al turó de Sant Joan per obtenir una perspectiva de les terres del delta de la Tordera i de la part meridional de la Costa Brava. El sr. **Quim Valls**, segon tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Blanes, va fer una síntesi de la problemàtica urbanística de la vila. A la tarda, després visitar el castell de Palafolls, guiats per l'arxiver municipal de Malgrat de Mar **Josep M. Crosas**, hom féu cap a la biblioteca de Malgrat, on se celebrà una taula rodona per debatre qüestions territorials d'aquestes terres. Hi van participar el srs. **Josep M. Joher**, geògraf, **Jesús Rodríguez**, historiador, **Climent Polls**, gerent de Ràdio Marina i **Josep M. Crosas**, que actuà de moderador.

El 24 d'abril de 2004 es féu una sortida d'estudi a l'**Alt Empordà**, organitzada per la plataforma *Salvem l'Empordà*, i coordinada pels professors **Jesús Burgueño** i **Francesc Nadal**, de les universitats de Lleida i Barcelona, respectivament. Al matí, hom visità la cala Montgó, el Parc dels Aiguamolls de l'Empordà i l'indret de Cap Ras, vora Colera, guiats per dos destacats membres de dita plataforma cívica, la sra. **Anna Albó**, arquitecta, i el sr. **Sebastià Delclòs**, enginyer de forests, els quals hi mostraren les actuacions realitzades sobre el medi i parlaren de les accions encaminades a preservar-lo. A la tarda, al Museu del Joguet de Figueres, se celebrà una taula rodona, amb la intervenció de la sra. **Anna Albó** i els srs. **Josep Siurana**, advocat, i **Carles Vallès**, geògraf, per part de la plataforma *Salvem l'Empordà*, i del sr. **Jesús Burgueño**, de part de la Societat. Després de la presentació dels objectius i estructura funcional de la plataforma, així com de les actuacions empreses, hi hagué un animat debat.

L'11 i 12 de juny de 2004 es féu una sortida d'estudi a **Beret-Montgarri**, coordinada i dirigida pels professors **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida, i **Enric Mendizàbal** i **Joan-Manuel Soriano**, de la Universitat Autònoma de Barcelona. L'excursió portà els assistents del Plan de Beret al poble i santuari de Montgarri, en una travessa d'anada i tornada que permeté d'observar el modelat glacial i càrstic de la contrada, l'empremta de l'activitat ramadera en el paisatge i el desafiament dels riscos geològics a l'emplaçament de Vaquèira, resultat de la implantació d'un model de desenvolupament turístic gens respectuós amb el medi natural.

L'assistència d'estudiants en aquestes tres sortides d'estudi ha estat comptabilitzada amb tres crèdits de lliure elecció, d'acord amb el Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

5. Altres actuacions

La SCG participà en el *XVIII Congreso de l'Asociación de Geógrafos Españoles*, que se celebrà a Bellaterra i a Barcelona, els dies 24, 25 i 26 de

setembre de 2003. La col·laboració de la Societat, coordinada per la vocal **Mireia Baylina**, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, consistí en l'organització de la conferència de clausura del congrés, ressenyada en l'apartat de conferències del curs, amb el posterior obsequi als assistents d'un cava català amb pisco labis, el lliurament als congressistes del llibre *Pere Gil SI (1551-1621) i la seva Geografia de Catalunya*, i l'exposició de les publicacions de la Societat durant els actes del congrés celebrats a la Universitat Autònoma.

El 27 i 28 de febrer de 2004, se celebrà a Barcelona, una reunió de treball dels presidents de les societats membres de l'**EUGEO-Société Européenne pour la Géographie**. La Societat, que actuà d'amfitriona, organitzà la reunió a la seu de l'Institut i obsequià als assistents amb el cafè del matí i el dinar del darrer dia, la tarda del qual el vocal **Antoni Luna**, professor de la Universitat Pompeu Fabra, guià una visita pel nucli antic de Barcelona. En aquesta reunió es lliurà l'article *La Geografia a Catalunya i el paper de la SCG*, signat per **Antoni Luna** i **Enric Mendizàbal**, destinat a la revista *Belgeo*, òrgan d'aquesta associació de societats geogràfiques europees.

La SCG, en qualitat de membre del *Comité español de la UGI*, ha participat en l'edició del llibre *La Geografia ante los retos de la sociedad actual*, amb l'article *La Sociedad Catalana de Geografía*, on el vicepresident, **Francesc Nadal**, professor de la Universitat de Barcelona, fa un assaig històric sobre la nostra institució. Aquest llibre serà publicat en ocasió del Congrés de la Unió Geogràfica Internacional que es farà a Glasgow l'agost de 2004.

La Setmana Santa de 2004 (3-10 d'abril) es féu un **viatge a Grècia**, amb una excursió a la muntanya de l'Olimp, visites a l'acròpolis d'Atenes, als monestirs ortodoxos de Meteors i a les ciutats de Pel·la, Delfos i Tessalònica. El viatge, que comptà amb la presència de socis i amics de la Societat, fou organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG. El viatge fou guiat pel sr. **Pere Andreu**.

El 5 d'abril de 2004 **Maria Dolors Garcia Ramon**, en qualitat de presidenta de la SCG, féu la presentació de les activitats d'aquesta societat filial a la reunió de la **Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC**, a la qual és adscrita la SCG.

El 30 d'abril de 2004, la Junta de Govern de la SCG organitzà una recepció a la **Sociedad Geogràfica Española**, representada per les sres. **Carmen Arenas** i **Dolores Escudero**, membres de la seva junta directiva, on es realitzà una presentació dels objectius i activitats de la Societat.

El 5 de maig de 2004, a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, es féu un acte de presentació, adreçat als estudiants, de la Societat Catalana de Geografia i del Col·legi de Geògrafs, a càrrec, respectivament, del vicepresident **Francesc Nadal** i de la sra. **Maria Herrero**, prèviament a una conferència dictada pel professor **Oriol Nel·lo**.

La presidenta, **Maria Dolors Garcia Ramon**, representà la SCG en el Consell Rector de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

El vocal **Antoni Luna** continuà representant la SCG a la junta de la demarcació catalana del **Colegio de Geógrafos**, on fou escollit per al càrrec de tresorer.

Durant l'any 2004, s'ha continuat desenvolupant el projecte de recerca *Turisme, paisatge i colonialisme*, encetat el 2002 amb el títol *Viatges i expedicions científiques catalanes a l'Àfrica durant el segle XX*, a càrrec dels professors i socis **Abel Albet**, **Antoni Luna**, **Maria Dolors Garcia Ramon**, **Joan Nogué**, **Lluís Riudor** i **Perla Zusman**, amb la coordinació del professor **Joan Vilà-Valentí**, com a membre de l'IEC.

El vocal **Enric Mendizàbal** fou nomenat representant institucional de la SCG en el Comitè Organitzador del *III Simposium sobre l'Ensenyament de les Ciències Socials*, que se celebrarà el 30 de setembre i l'1 i 2 d'octubre de 2004 a la Facultat de Ciències d'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El vocal **Jesús Burguño** atengué, en nom de la SCG, consultes de l'Ajuntament de Rubí sobre qüestions territorials del Vallès Occidental.

La SCG, a través del vocal **Antoni Luna**, està en tractes amb la Universitat Pompeu Fabra amb la intenció d'establir un conveni de col·laboració amb la biblioteca de dita universitat, per cedir-hi les revistes que la Societat rep en intercanvi i garantir la seva consulta per part dels membres de la SCG.

Aquest curs, el nostre consoci **Francesc Gurri i Serra** ha continuat col·laborant en el programa de Catalunya Ràdio *Els viatges de la Gran Anaconda*, on intervé, des de fa ja uns quants anys, com a geògraf designat per la SCG per parlar de diversos indrets del país.

6. Publicacions

Aquest curs 2003-04 s'han editat els volums 55 i 56 de *Treballs de la SCG*, de juny i desembre de 2003, i s'han aplegat en un sol volum els nou llibrets del *Resum de Geografia de Catalunya*, que Pau Vila féu per a l'editorial Barcino. L'actual edició compta amb un breu pròleg de la Junta de Govern i un estudi analític del caire geogràfic de l'obra fet pel professor **Joan Tort**. Aquestes publicacions han comptat amb el suport econòmic de l'IEC i de la Diputació de Barcelona.

S'ha editat un *opuscle informatiu* en què es fa una presentació de la SCG com a societat filial de l'IEC i on es parla de la història, objectius, activitats i publicacions de la nostra institució. L'edició ha estat feta en català, castellà, francès i anglès.

Per gentilesa de la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (MMAMB), la Societat ha distribuït de franc entre els seus membres el llibre *El territori Metropolità de Barcelona: dades bàsiques, evolució recent i perspectives 2003*, dirigit per **Josep Serra i Batiste**, Cap del Servei d'Estudis Territorials de la MMAMB; i gràcies a l'editorial Montblanc-Martín,

s'ha distribuït la *Miscel·lània Pau Vila*, editada per la Societat i aquesta editorial el 1975, mercès al mecenatge del consoci Josep M. Puchades.

7. Premis de la Societat

L'abril de 2004, fou lliurat el IX Premi Lluís Casassas i Simó al sr. Marc Bigas Bau, pel treball *Transformacions territorials a Sant Julià de Vilatorrada (Osona) els segles XIX i XX*; i es concedí un accèssit al sr. Daniel Paül i Agustí, per l'assaig *L'ús del càlcul de clúster en l'estudi de variables demogràfiques. Un cas pràctic: Espanya 1940-1981*. El jurat era format per la sra. Mireia Baylina, professora de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, el sr. Rafael Llussà i el sr. Joan Tort, professors de geografia de les universitats de Girona i Barcelona, respectivament.

Ha estat convocat per primera vegada el **Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat**. El veredictes i la data de lliurament del guardó es faran públics durant el primer trimestre del curs vinent.

8. El web de la Societat: l'obrador obert (<http://www.iecat.net/scg>)

Com ja és tradicional, l'*obrador obert* ha continuat informant dels actes celebrats a la Societat, a través d'anuncis i ressenyes, i d'activitats i publicacions d'altres institucions que han estat d'interès geogràfic, com és ara conferències, congressos, premis, llibres i revistes. Amb tot plegat, l'*obrador obert* ha consolidat la seva estructura, ha vist un xic diversificada l'autoria de ressenyes d'actes i ha depassat amb escreix el centenar de ressenyes de llibres escrits per socis o sòcies de la SCG. Dites ressenyes, de les quals és autor en una àmplia majoria l'apariador del *web*, **Pau Alegre**, formen part dels dossiers titulats *Els resums de les conferències del curs 2001-2002*, *Els resums de les conferències del curs 2002-2003* i *Els llibres dels Socis i de les Sòcies; Ressenyes, resums, recensions, introduccions, etc., dels llibres recents, i no tan recents escrits i/o dibuixats pels socis i les sòcies de la SCG*. Enguany, s'han reestructurat els arxius de la pàgina de miscel·lània i s'han incorporat nous enllaços amb institucions que tenen la geografia com a tema d'interès i una llista d'adreces dels departaments i altres unitats universitàries de recerca i docència en geografia d'arreu del món.

Notes diverses

La professora **Maria Dolors Garcia Ramon**, catedràtica de la Universitat Autònoma de Barcelona i presidenta de la Societat, fou guardonada amb de la *Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic*.

La SCG es va adherir als actes celebrats en ocasió del *Centenari de Ramon Violant i Simorra (1903-1953)*, en reconeixença al treball etnogràfic d'aquest estudiós dels costums del Pirineu i del conjunt de terres de parla catalana.

La SCG s'adherí a la sol·licitud de concessió de la Medalla d'Or de la Ciutat de Lleida, a títol pòstum, al professor i consoci **Joan Vilagrà i Ibarz**. Així mateix, la Societat s'adherí a l'homenatge que li reté el Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida, el 16 de juny d'enguany, en ocasió de la jornada *Els reptes de la geografia i dels estudis urbans*.

El mes d'abril, el nostre consoci **Antoni-Francesc Tulla i Pujol**, catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona, va ser guardonat amb el Premi de Medi Ambient de l'IEC, en reconeixement a les seves activitats sobre planificació territorial i desenvolupament sostenible en àrees de muntanya.

El mateix mes, el nostre consoci **Antonio Gómez Ortiz**, catedràtic de la Universitat de Barcelona, va ser investit membre numerari de la Reial Acadèmia de Doctors.

La SCG ha donat suport a curs *La llei de la mobilitat a Catalunya*, organitzat pel Col·legi de Geògrafs i l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya, celebrat del 19 d'abril al 10 de maig de 2004.

La SCG s'ha adherit-se a la campanya www.puntcat.org en demanda d'un domini català de màxim nivell a internet.

Obituari

El juliol de 2003 morí el professor **Pierre Vilar**, membre honorari de la Societat Catalana de Geografia, distinció amb què es reconeixia el seu compromís amb Catalunya i amb la història, així com la seva aportació al coneixement de la nostra personalitat col·lectiva, fruit de l'anàlisi dels elements que expliquen el sorgiment del fet nacional català.

El mateix juliol de 2003 morí el consoci **Roger Sanromà i Bové**, home arribat a la geografia a través del món de l'excursionisme i actiu col·laborador de la SCG en l'organització de sortides d'estudi els anys noranta.

Moviment de socis

Durant el curs 2003-04, hi ha hagut 18 altes i 11 baixes. Ara, el nombre de membres de la SCG és de 412, dels quals 12 són honoraris i 400 són numeraris (EB).

